

KÖKTÜRK, Erol, “Gizlilik Aşılmalıdır: Hemen Şimdi!..”, *Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Haber Bülteni, İstanbul Bülteni*, Yıl: 1, Sayı: 1991/3, Gündem.

GIZLILIK AŞILMALIDIR; HEMEN, ŞİMDİ!..

Doç. Dr. Erol KÖKTÜRK

Hep tartışılan, ancak genel kabul gören bir çözüme kavuşturulamayan, yani kısır döngüye girmiş sektör sorunlarından biri de “gizlilik”tir. Daha doğrusu, “harita ve harita bilgilerinin sağlanması ile kullanılması konusundaki kısıtlamalardır. Bu sorun bugünlerde sektör gündeminde yeniden ön plana çıktı. Savaş sırası ve sonrası ortamda, 1 yıl önce Oda’nın ve sektörü oluşturan kamu kuruluşlarının karşı çıkmasıyla Harita Genel Komutanlığınca geri çekilen Yönetmelik Taslağı, yine ortaya çıkarıldı.

Bu konunun, yani gizliliğin, sektörde yeterince ve açıkça tartışıldığı, daha doğrusu tartışılabildiği söylenemez. Bu nedenle de, konu gündeme geldiğinde genelde bir duyarsızlık gözlenmektedir. Örn. ortaya çıkan yeni Yönetmelik Taslağı’nın yürürlüğe girmesi durumunda nelerin olacağı sektör kamuoyunda yeterince bilince çıkmış değildir. Bunda bu konunun meslektaşlara mal edilememiş olmasının etkisi büyüktür. Fakat tersi ilgisizliği ve duyarsızlığı da burada belirtmek gerekir. Meslektaşların bu sorunun aşılmasına en geniş biçimde katılmaları yararlı olacaktır. Çünkü “çözümün bir parçası olunmadığı sürece sorunun bir parçası olarak kalmak” doğal olacaktır.

Sektördeki örgütlenme şemasında, güçlü ve organize bir yapının ortaya çıkmaması, görev ve işlev dağılımındaki yetersiz tanımlamalar yetki konusuna da yansımaktadır. Bir de kurumların genel bütçeden sağladıkları desteklere göre oluşan teknolojik üstünlük de niyetlere ve sektöre bakışa yansiyabilmektedir. Şimdi gizlilik konusundaki yeni oldu-bitti nasıl yorumlanabilir? Bunun en anlaşılır açıklaması, sektör üzerinde ‘vesayet’ oluşturma eğilimidir.

Birçok ülkede, haritacılığın bugünkü anlamda başlangıcında, askerlerin olduğu bilinmektedir, özellikle 18. ve 19. yüzyıllar haritacılığının gelişmesine askerler damgasını vurmuşlardır. Bizde de asker kökenli meslektaşların Türk Haritacılığına yaptıkları katkıyı unutamayız: Piri Reis’ten Mehmet Şevki Paşa’ya kadar birçok değerli isim sayılabilir. Ancak hiçbir ülkede, bizdeki gibi, asker meslektaşların temel işlevlerini aşarak, örneğin büyük ölçekli haritalar alanına da yayılma eğilimi gözlenmez. Tersine, savunma amaçlı haritalara doğru bir daralmadır göze çarpan. Bizde tersi bir süreç yaşanıyor.

Şimdi 3615 sayılı yasayla elden kaçırıldı diye düşünülen yetkinin, bir yönetmelikle yeniden kazanılmaya çalışılması, sektör üzerindeki denetimin artırılmak istenmesi, büyük ölçekli haritalar alanına girilmesi, tüm bilgilerin arşivlenmesinin merkezileştirilmesi, sektör kurumlarının ve meslektaşların elini kolunun bağlanması nasıl hemen kabullenilebilir? Harita Sektörünü oluşturan kurumlar arasında bir astlık-üstlük ilişkisi yaratma, kurumların kendilerini sektör içinde değil de üstünde görme eğilimleri, güçlü bir ulusal haritacılık sisteminin oluşumunu engeller. Önemli olan aynı hedefe, gelişmiş harita sektörü hedefine yan yana yürüme inancını taşımaktır.

Kaldı ki, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin saydamlık ve açıklık dönemini başlatma girişlerinin olduğu, Türkiye Cumhuriyetimin en gizli yerlerinin bile basma tanıtıldığı bir dönemde harita ve harita bilgilerinin kullanımına yeni kısıtlamalar getirilmek istenmesi bir talihsizlik olmuştur. TSK’nın en üst düzeyinde, Körfez Savaşı’nın yarattığı atmosfer içinde, açıklık düşüncelerinin dile getirilmesi genelde memnunluk yaratmıştır. Bunun, savaş gibi istenmeyen bir olayın ardından ve savaşta teknolojik gelişmelerin sağladığı, herkesin de Körfez Savaşı dizilerinde izlediği olanaklardan sonra da olsa yaşanması sevindiricidir.

Tam böyle bir ortamda, yeni gelişmelerin bu süreçleri daha da derinleştirmesinin güçlü bir olasılık olduğu dönemin başlangıcında, bir hatanın giderilmesi beklentimizdir. Çünkü kişiler gidici, kurumlar ve meslekler kalıcıdır. Bu dönem, sektörümüzde yetkili ve karar organı durumundaki tüm sivil-asker meslektaşların, önyargıları, bazı kaygıları ve ortodoks düşünceleri bırakarak bütünleşme ve bütünleştirme yolu aramaları gereken bir dönemdir.

Tüm birikimler bir gün mutlak bir araya getirilecek. Güçlü bir ulusal harita sistemi mutlak oluşturulacak. Gizlilik, olması gereken ölçülerin dışında, ama bir gün tümünden mutlaka kalkacak. Her kuruluşun yalnızca görevi olan işlerle uğraştığı bir sektör örgütlenmesi gerçekleşecek. Harita sektöründe gerektiği kadar askeri, ama genelde sivilleşmenin ağırlıkta olduğu hizmet üretimi dönemi başlayacak. Ve bunlar için, olasılıkla, birkaç on yıl beklemek gerekmeyecek.

Gelecek kuşaklara böylesi bir kalıt (miras) bırakmanın onurunu ve zevkini bugünler den ve hep birlikte yaşasak kötü mü olur?

Düşünsel ve teknolojik olarak aşılmış bulunan “gizliliğin” aşılması gerekiyor: Hemen, Simdi!..